

3.6. Občanská a technická vybavenost

Do občanské vybavenosti obcí zpravidla zařazujeme školská zařízení, knihovny, pošty, lékařské ordinace, lékárny nebo např. domy s pečovatelskou službou.

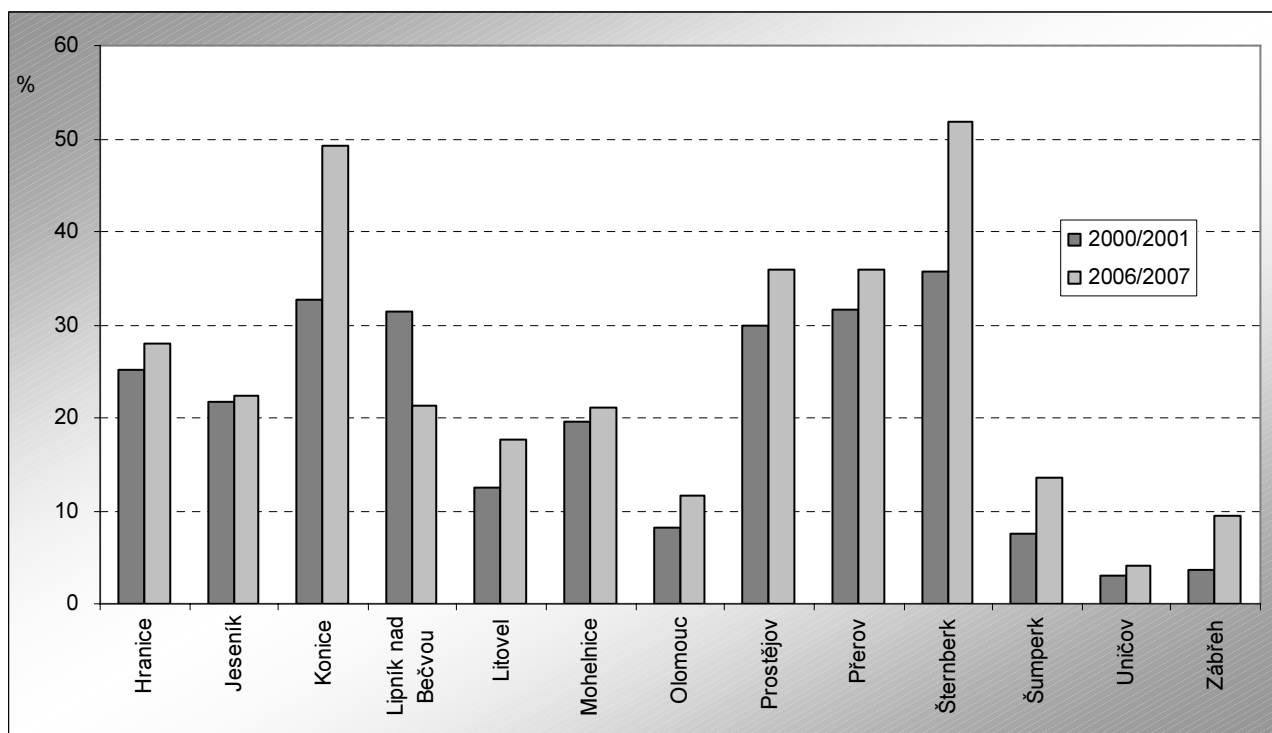
Nejčastějším školským zařízením ve venkovských obcích jsou mateřské školy. I když mezi sledovanými školními roky 2000/2001 a 2006/2007 došlo k jejich poklesu, nejčastěji v důsledku sloučení se základní školou nebo úplného zrušení, dosáhl jejich podíl ve venkovských obcích Olomouckého kraje přes 66 %. Nejvyšší zastoupení mateřských škol bylo na venkově v SO ORP Olomouc (91,7 % obcí), Zábřeh (88,0 %) a Jeseník (83,3 %). Nejnižší podíl mateřských škol nalezneme v SO ORP Lipník nad Bečvou (pouze 46,2 % venkovských obcí má mateřskou školu). Vybavenost obcí základní školou je podobné, došlo také ke snížení jejich podílu. Průměrně jen 49,0 % obcí venkovského prostoru v našem kraji provozuje na svém území základní školu. Velký podíl základních škol je koncentrován na území venkovského prostoru SO ORP Zábřeh (80,0 %), Uničov (77,8 %) a Olomouc (75,0 %). Naopak nejmenší podíl základních škol bychom našli ve venkovských obcích SO ORP Konice (pouze 30,0 %), Šternberk (31,6 %) a Přerov (33,3 %).

V důsledku čteného stěhování obyvatel do venkovských obcí zejména v blízkosti větších měst dochází k situaci, kdy roste podíl dětí ve školním věku (6 – 14 let) v obcích bez základní školy. Do těchto většinou menších obcí se kumuluje stále více obyvatel, začínají se i více rodit děti, ale obce na takovou situaci nejsou vždy připravené, nemají finanční prostředky na zřízení a provoz základní školy, a proto děti musí dojíždět do škol do okolních vesnic nebo měst. Nejvyšší podíl těchto dětí byl ve školním roce 2006/2007 ve venkovských obcích SO ORP Šternberk, kde 51,9 % dětí bydlelo v obci bez školy a muselo dojíždět do okolí. Naopak nejlépe na tom byly děti v SO ORP Uničov, kde pouhých 4,0 % dětí v této věkové skupině žila v obci bez základní školy.

Nejlépe jsou na tom venkovské obce s vybaveností veřejnou knihovnou. Většina venkovských obcí v kraji provozuje svou místní knihovnu (92,6 % obcí). V SO ORP Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice a Uničov mají dokonce všechny venkovské obce svoji knihovnu, což bohužel může být někdy jediné kulturní vyžití v malé obci.

Výrazně horší situace nastává u venkovských obcí kraje, co se týká vybavenosti poštou. V roce 2006 mělo pouze 43,0 % venkovských obcí poštu. Nejlépe vybaveni poštou byly venkovské obce v SO ORP Jeseník, kde 94,4 % obcí mělo na svém území poštu. Nejnižší podíl venkovských obcí s poštou byl zjištěn v SO ORP Zábřeh (20,0 % obcí).

Graf 25 Podíl dětí ve věku 6-14 let v obcích bez základní školy ve venkovském prostoru SO ORP Olomouckého kraje

Tab. 3.6.1 Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí se školou				Podíl dětí ve věku 6 - 14 let v obcích bez základní školy		Podíl obcí s veřejnou knihovnou ²⁾		Podíl obcí s poštou ³⁾	
	mateřskou		základní ¹⁾		2000/2001	2006/2007	2000	2006	2000	2006
	2000/2001	2006/2007	2000/2001	2006/2007						
Olomoucký kraj	67,5	66,1	50,1	49,0	19,8	24,2	92,6	92,6	39,9	43,0
v tom okresy:										
Jeseník	83,3	83,3	55,6	66,7	21,7	22,4	88,9	88,9	88,9	94,4
Olomouc	79,5	75,9	63,9	61,4	11,2	15,5	92,8	92,8	50,6	50,6
Prostějov	62,0	60,9	38,0	35,9	30,3	38,2	94,6	93,5	39,1	42,4
Přerov	55,7	56,7	37,1	38,1	29,4	31,0	92,8	93,8	27,8	35,1
Šumperk	73,8	70,5	68,9	63,9	8,0	13,2	90,2	90,2	31,1	31,1
v tom SO ORP:										
Hranice	73,3	73,3	43,3	43,3	25,1	28,0	96,7	96,7	36,7	40,0
Jeseník	83,3	83,3	55,6	66,7	21,7	22,4	88,9	88,9	88,9	94,4
Konice	50,0	50,0	35,0	30,0	32,7	49,3	95,0	85,0	40,0	40,0
Lipník nad Bečvou	46,2	46,2	38,5	46,2	31,4	21,2	92,3	100,0	38,5	46,2
Litovel	73,7	63,2	63,2	57,9	12,4	17,6	100,0	100,0	47,4	42,1
Mohelnice	66,7	58,3	50,0	50,0	19,5	21,1	100,0	100,0	25,0	25,0
Olomouc	91,7	91,7	75,0	75,0	8,2	11,6	97,2	97,2	55,6	58,3
Prostějov	65,3	63,9	38,9	37,5	29,8	35,9	94,4	95,8	38,9	43,1
Přerov	48,1	50,0	33,3	33,3	31,6	35,9	90,7	90,7	20,4	29,6
Šternberk	63,2	57,9	36,8	31,6	35,8	51,9	73,7	73,7	31,6	31,6
Šumperk	62,5	58,3	62,5	54,2	7,5	13,6	83,3	83,3	45,8	45,8
Uničov	77,8	77,8	77,8	77,8	3,1	4,0	100,0	100,0	77,8	77,8
Zábřeh	88,0	88,0	84,0	80,0	3,7	9,5	92,0	92,0	20,0	20,0

dokončení

	Podíl obcí s ordinací						Podíl obcí se zařízením lékařské péče ⁴⁾		Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyv. 65+	
	praktického lékaře pro dospělé ⁴⁾ (%)		praktického lékaře pro děti a dorost ⁴⁾ (%)		stomatologa ⁴⁾ (%)		lékárenské péče ⁴⁾ (%)		2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007		
Olomoucký kraj	31,6	31,1	18,8	20,8	20,2	18,8	4,6	6,6	5	15
v tom okresy:										
Jeseník	22,2	22,2	11,1	16,7	27,8	22,2	11,1	11,1	-	14
Olomouc	37,3	38,6	19,3	24,1	24,1	22,9	7,2	9,6	9	21
Prostějov	38,0	37,0	21,7	23,9	25,0	21,7	4,3	7,6	1	18
Přerov	25,8	26,8	17,5	18,6	14,4	13,4	3,1	4,1	4	8
Šumperk	26,2	21,3	18,0	16,4	14,8	16,4	1,6	3,3	9	6
v tom SO ORP:										
Hranice	30,0	36,7	20,0	23,3	23,3	20,0	3,3	10,0	3	15
Jeseník	22,2	22,2	11,1	16,7	27,8	22,2	11,1	11,1	-	14
Konice	35,0	30,0	10,0	20,0	30,0	15,0	-	-	-	-
Lipník nad Bečvou	23,1	23,1	30,8	30,8	15,4	15,4	7,7	-	4	4
Litovel	42,1	47,4	31,6	31,6	31,6	31,6	-	5,3	8	42
Mohelnice	8,3	-	8,3	8,3	8,3	8,3	-	-	10	9
Olomouc	36,1	38,9	16,7	22,2	25,0	25,0	13,9	13,9	8	12
Prostějov	38,9	38,9	25,0	25,0	23,6	23,6	5,6	9,7	1	22
Přerov	24,1	22,2	13,0	13,0	9,3	9,3	1,9	1,9	5	5
Šternberk	15,8	10,5	-	10,5	-	5,3	-	-	5	-
Šumperk	33,3	33,3	29,2	29,2	16,7	16,7	4,2	8,3	17	10
Uničov	77,8	77,8	44,4	44,4	55,6	33,3	11,1	22,2	21	40
Zábřeh	28,0	20,0	12,0	8,0	16,0	20,0	-	0,0	-	-

¹⁾ 1. - 5. nebo 1. - 9. ročník

²⁾ včetně poboček

³⁾ včetně poštovních středisek, poštoven a podacích pošt

⁴⁾ včetně detašovaných pracovišť

Další důležitou součástí občanské vybavenosti obce je možnost využít v obci ošetření v ordinaci praktického lékaře pro dospělé, pro děti či stomatologa. V Olomouckém kraji v roce 2007 bylo 31,1 % venkovských obcí,

kteře měly ordinaci praktického lékaře pro dospělé, 20,8 % pro děti a dorost a 18,8 % obcí mělo stomatologickou ordinaci. Nejlépe na tom byli lidé bydlící na venkově v SO ORP Uničov, kde fungovaly ordinace pro dospělé v 77,8 % obcí. 44,4 % venkovských obcí mělo ordinaci pro děti a dorost a 33,3 % stomatologickou ordinaci. Jen ve venkovských obcích SO ORP Mohelnice nebylo možné se v roce 2007 nechat ošetřit lékařem pro dospělé. V důsledku celorepublikového problému, ke stále se snižujícímu počtu stomatologů, došlo i k poklesu podílu obcí s touto ordinací. K nejvyššímu poklesu podílu došlo ve venkovských obcích spadajících do SO ORP Uničov (pokles o 22,3 p.b.) a Konice (pokles o 15,0 p.b.). Pouze v obcích zařazených do venkovského prostoru SO ORP Zábřeh se zvýšil podíl stomatologických ordinací oproti roku 2000 (o 4,0 p.b.).

Aby mohly venkovské obce zvyšovat a zkvalitňovat občanskou vybavenost, musely by mít zejména dostatek finančních prostředků na její zajištění. Bohužel tato situace se týká hlavně menších obcí, které nemají dostatek možností získat finanční prostředky z vlastních zdrojů (např. nemají vlastní pozemky, které výhodně pronajímají fyzickým či zejména právníckým osobám). Jedinou možností na zkvalitnění služeb v obci je možnost využít dotační politiky věnované především na rozvoj menších obcí (např. Program obnovy venkova).

Tab. 3.6.2 Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí připojených na veřejný vodovod		Podíl obcí připojených na kanalizační síť s ČOV		Podíl obcí připojených na rozvod plynu		Podíl obcí s železniční zastávkou		Podíl obcí se schválenou územně plánovací dokumentací	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2007
Olomoucký kraj	82,3	89,5	22,5	37,9	71,2	86,3	19,9	20,5	25,4	75,8
v tom okresy:										
Jeseník	88,9	100,0	27,8	44,4	44,4	66,7	44,4	50,0	16,7	100,0
Olomouc	73,5	84,3	24,1	45,8	68,7	84,3	26,5	27,7	33,7	78,3
Prostějov	85,9	92,4	13,0	29,3	89,1	100,0	18,5	16,3	35,9	69,6
Přerov	86,6	91,8	26,8	41,2	85,6	99,0	12,4	14,4	20,6	82,5
Šumperk	80,3	85,2	26,2	37,7	32,8	54,1	18,0	18,0	8,2	63,9
v tom SO ORP:										
Hranice	96,7	96,7	36,7	56,7	70,0	96,7	20,0	23,3	16,7	86,7
Jeseník	88,9	100,0	27,8	44,4	44,4	66,7	44,4	50,0	16,7	100,0
Konice	90,0	95,0	10,0	10,0	70,0	100,0	20,0	20,0	20,0	65,0
Lipník nad Bečvou	76,9	76,9	46,2	46,2	84,6	100,0	-	7,7	15,4	100,0
Litovel	57,9	84,2	10,5	26,3	73,7	84,2	26,3	26,3	21,1	78,9
Mohelnice	100,0	100,0	25,0	25,0	41,7	91,7	8,3	8,3	-	75,0
Olomouc	75,0	83,3	27,8	58,3	83,3	100,0	25,0	27,8	44,4	88,9
Prostějov	84,7	91,7	13,9	34,7	94,4	100,0	18,1	15,3	40,3	70,8
Přerov	83,3	92,6	16,7	31,5	94,4	100,0	11,1	11,1	24,1	75,9
Šternberk	84,2	84,2	15,8	31,6	31,6	47,4	26,3	26,3	26,3	57,9
Šumperk	75,0	79,2	29,2	41,7	16,7	33,3	29,2	29,2	12,5	75,0
Uničov	77,8	88,9	55,6	66,7	77,8	100,0	33,3	33,3	33,3	77,8
Zábřeh	76,0	84,0	24,0	40,0	44,0	56,0	12,0	12,0	8,0	48,0

Technická vybavenost obce patří mezi základní charakteristiky životní úrovně v obci. Na rozdíl od občanské vybavenosti obce se základní ukazatele technické vybavenosti obce v roce 2006, resp. 2007 výrazně zvýšily. Jedná se zejména o rostoucí zájem obcí vybudovat připojení na veřejný vodovod, čistírny odpadních vod a přípojky na plyn. Veřejný vodovod je ve venkovských obcích Olomouckého kraje zřízen již v téměř 90 % obcí. Dokonce v SO ORP Jeseník a Mohelnice mají všechny venkovské obce napojení na veřejný vodovod. Pod krajským průměrem zaostávají venkovské obce SO ORP Lipník nad Bečvou (76,9 %), Litovel (84,2 %), Olomouc (83,3 %), Šternberk (84,2 %), Šumperk (79,2 %), Uničov (88,9 %) a Zábřeh (84,0 %). Bohužel v případě SO ORP Lipník nad Bečvou a Šternberk za 6 let nedošlo k vybudování veřejného vodovodu v žádné další obci.

V roce 2006 bylo v Olomouckém kraji napojeno na kanalizační síť s čistírnou odpadních vod (ČOV) o 61 venkovských obcí více než v roce 2000. Nejvyšší podíl venkovských obcí připojených na kanalizační síť s ČOV bylo zaznamenáno v SO ORP Uničov (66,7 %) a nejméně v SO ORP Konice (pouhých 10,0 %) a Mohelnice (25,0 %). V těchto správních obvodech a v SO ORP Lipník nad Bečvou za posledních 6 let nebyla připojena na kanalizaci žádná další obec.

K nejvýraznějším pozitivním změnám v technické vybavenosti obcí zaznamenalo připojení plynu v obci. Oproti roku 2000 došlo ve sledovaném roce 2006 ve venkovských obcích Olomouckého kraje k nárůstu tohoto připojení na 86,3 %. Za šest sledovaných let již v šesti správních obvodech ORP byly napojeny na plyn všechny obce. Jednalo se o SO ORP Konice, Prostějov (tj. celý okres Prostějov), Lipník nad Bečvou, Olomouc, Přerov a Uničov. Relativně nejhůře s připojením na plyn jsou na tom obyvatelé venkovských obcí bydlících v SO ORP Šumperk, kde pouze 33,3 % těchto obcí má zavedenou plynovou přípojku.

Dalším důležitým ukazatelem hodnotícím technickou vybavenost obce je dostupnost veřejné dopravy. Ve většině venkovských obcí je samozřejmostí autobusová doprava. S železniční dopravou je to horší, ta závisí na vybudované železniční infrastruktuře mezi jednotlivými obcemi. I když mezi lety 2000 a 2006 ve venkovských obcích Olomouckého kraje došlo k mírnému nárůstu podílu obcí se železniční zastávkou, tak ve většině správních obvodech ORP tento ukazatel stagnoval a mezi uvedenými lety nedošlo k vybudování nových železničních zastávek v obcích. V případě SO ORP Prostějov dokonce došlo ke zrušení železničních zastávek v některých obcích.

Jedním z hlavních předpokladů pro rozvoj venkovských obcí je schválený územní plán, což znamená mít schválenou územně plánovací dokumentaci (ÚPD). Od roku 2000 došlo u tohoto důležitého ukazatele ke značnému nárůstu. V roce 2007 mělo schválenou ÚPD již 75,8 % venkovských obcí Olomouckého kraje, v SO ORP Jeseník a Lipník nad Bečvou se jednalo dokonce o všechny venkovské obce.

Olomoucký kraj vypracoval Koncepti zemědělské politiky a rozvoje venkova Olomouckého kraje pro léta 2006-2012, kde se v bodě III.1.1 jedná o prioritu – „Rozvoj infrastruktury a vybavenosti venkovských sídel, zejména rozvoj technické a dopravní infrastruktury. Podpora obnovy a rozvoje venkovských oblastí prostřednictvím poskytování investičních a neinvestičních dotací na realizaci rozvojových záměrů obcí vycházejících z programu obnovy venkova obce, v souladu s příslušnou územně plánovací dokumentací a vlastním programem obnovy venkova“. Více informací je zveřejněno přímo na internetových stránkách Olomouckého kraje <http://www.kr-olomoucky.cz/>

Graf 26 Podíl venkovských obcí SO ORP Olomouckého kraje připojených na veřejný vodovod a kanalizační síť s ČOV v roce 2006

